

ĐỔI MỚI CÁCH TIẾP CẬN CỦA BÁO CHÍ GÓP PHẦN NÂNG CAO HIỆU QUẢ TUYÊN TRUYỀN LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ TRONG GIỚI TRẺ

ThS. NGUYỄN THỊ THU NHỊ*

Tóm tắt: Bài viết phân tích thực trạng, làm rõ những bất cập về cách tiếp cận của báo chí đối với giới trẻ trong truyền thông lý luận chính trị, từ đó đề xuất các giải pháp đổi mới tư duy và phương pháp truyền thông lý luận chính trị của báo chí, nhằm xây dựng thế hệ công dân trẻ có nhận thức và bản lĩnh chính trị vững vàng, tinh thần trách nhiệm xã hội cao.

Từ khóa: báo chí; truyền thông; tuyên truyền lý luận chính trị; giới trẻ

Ngày nhận: 09/5/2025

Ngày phản biện: 12/6/2025

Ngày duyệt đăng: 27/6/2025

1. Báo chí với sứ mệnh chính trị trong thời đại chuyển đổi số

Trong tiến trình phát triển của xã hội Việt Nam, báo chí luôn giữ vai trò trung tâm trong việc tuyên truyền, giáo dục chính trị, góp phần hình thành và củng cố nền tảng tư tưởng của Đảng trong toàn xã hội. Từ Cách mạng Tháng Tám năm 1945, kháng chiến chống thực dân Pháp, đế quốc Mỹ cho đến thời kỳ đổi mới và hội nhập quốc tế, báo chí cách mạng Việt Nam không chỉ là kênh thông tin, mà còn là công cụ sắc bén đấu tranh phản bác các luận điệu sai trái, thù địch, xây dựng

niềm tin của nhân dân vào con đường xã hội chủ nghĩa. Tuy nhiên, bước vào thời đại chuyển đổi số, báo chí đang đứng trước những thách thức to lớn, chưa từng có tiền lệ. Những năm gần đây, cùng với sự bùng nổ của mạng xã hội, truyền thông số và trí tuệ nhân tạo, môi trường tiếp nhận thông tin của công chúng, đặc biệt là giới trẻ đã có nhiều thay đổi. Hiện nay, người dân không còn bị giới hạn bởi các nguồn tin chính thống như báo in, truyền hình hay phát thanh. Thay vào đó, mạng xã hội như Facebook, TikTok, YouTube, Instagram... trở thành các nền tảng phổ biến để tìm kiếm, chia sẻ và thảo luận thông tin. Với đặc trưng nội dung ngắn gọn, hình ảnh hấp dẫn, video sinh động và tốc độ lan truyền nhanh chóng, mạng xã hội đang dần

* Tạp chí Khoa học chính trị.

chiếm lĩnh sự chú ý của công chúng, đẩy báo chí truyền thống vào thế cạnh tranh khốc liệt về số lượng độc giả và mức độ ảnh hưởng.

Trong bối cảnh đó, tuyên truyền lý luận chính trị - một trong những nội dung cốt lõi của báo chí cách mạng, đang đặt ra những yêu cầu mới đối với báo chí. Thực tế cho thấy, lý luận chính trị vốn được trình bày dưới dạng bài viết dài, ngôn ngữ hàn lâm, ít có sự tương tác nên ngày càng khó tiếp cận với giới trẻ. Đặc biệt, giới trẻ hiện nay có tâm lý độc lập, tư duy phản biện cao, ít bị thu hút, thuyết phục bởi các bài viết mang tính áp đặt hay giáo điều. Nhiều bạn trẻ cho rằng chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, chủ nghĩa xã hội... là những chủ đề học thuật khô khan, không liên quan trực tiếp đến đời sống thường nhật (?!). Nếu không được “hóa giải” bằng cách tiếp cận mới, chính tâm lý đó sẽ dẫn đến nguy cơ đứt gãy về lý tưởng, thiếu niềm tin chính trị và ảnh hưởng đến sự tiếp nối các giá trị cách mạng. Với vai trò là cầu nối giữa lý luận và thực tiễn, báo chí cần nhận thức sâu sắc sứ mệnh chính trị của mình trong thời đại chuyển đổi số. Trong đó, trước hết, cần chuyển từ tư duy truyền đạt một chiều sang tư duy đối thoại, từ áp đặt sang gợi mở, từ lý luận thuần túy sang gắn chặt với đời sống thực tiễn. Báo chí không chỉ tuyên truyền, mà còn phải biết thuyết phục; không chỉ cung cấp thông tin, mà còn phải truyền cảm hứng, khơi gợi suy nghĩ độc lập và xây dựng tư duy phản biện lành mạnh. Để làm được điều đó, báo chí phải không ngừng làm mới mình cả về nội dung và hình thức, kết hợp chặt chẽ giữa lý luận với công nghệ, giữa chính trị với truyền thông hiện đại.

Một mặt, nội dung tuyên truyền lý luận cần gắn chặt với các vấn đề mà giới trẻ quan tâm như khởi nghiệp sáng tạo, phát triển bền vững, biến đổi khí hậu, văn hóa số, công dân toàn cầu... Thay vì chỉ nói về các khái niệm trừu tượng, báo chí cần cụ thể hóa lý luận chính trị thông qua các mô hình thành công, câu chuyện người thật - việc thật, những hành động mang đậm giá trị nhân văn, tinh thần cộng đồng, trách nhiệm xã hội. Chẳng hạn, có thể truyền tải nội dung học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh thông qua các câu chuyện về thanh niên tình nguyện, gương người tốt - việc tốt, hay những sáng kiến vì cộng đồng. Mặt khác, báo chí phải tích cực tận dụng sức mạnh của công nghệ truyền thông để gia tăng độ phủ và khả năng tương tác. Thay vì đăng tải các bài viết có dung lượng dài, có thể sử dụng video ngắn, infographic, meme, animation, podcast để truyền tải nội dung lý luận. Mỗi clip dù chỉ có độ dài 60 giây về một khái niệm chính trị, mỗi tập podcast thảo luận giữa một nhà nghiên cứu và một sinh viên, mỗi infographic so sánh các mô hình nhà nước... đều có thể là cách tiếp cận hiệu quả nếu được đầu tư nội dung sâu sắc và có hình thức hấp dẫn. Truyền thông hiện đại không còn là chuyện của phía cung cấp và phía tiếp nhận, mà là quá trình hai chiều, nơi công chúng có thể chia sẻ, bình luận, phản biện, từ đó góp phần hoàn thiện thông điệp truyền thông chính trị. Bên cạnh đó, báo chí cũng cần phối hợp chặt chẽ với các tổ chức chính trị - xã hội như Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh, Hội Sinh viên Việt Nam, các trường đại học, cơ sở đào tạo, các nhà sáng tạo nội dung trẻ để cùng xây dựng

hệ sinh thái truyền thông lý luận chính trị phù hợp với thị hiếu và tâm lý giới trẻ. Chỉ khi nào báo chí thực sự hòa nhập với hệ sinh thái truyền thông đa nền tảng, tận dụng được lực lượng nhà báo trẻ năng động, sáng tạo thì lý luận chính trị mới có thể lan tỏa và thấm sâu vào đời sống thanh niên. Không thể không nhắc đến vai trò của giáo dục - đào tạo và phát triển đội ngũ nhà báo chính trị trong bối cảnh mới. Nhà báo không chỉ là người đưa tin, mà còn là người làm công tác tư tưởng, kiến tạo dư luận xã hội. Do đó, cần xây dựng đội ngũ nhà báo có bản lĩnh chính trị vững vàng, có hiểu biết sâu sắc về chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đồng thời am hiểu công nghệ truyền thông hiện đại, có khả năng kể chuyện và sáng tạo nội dung trên nền tảng số. Các cơ sở đào tạo báo chí cần tăng cường cập nhật chương trình đào tạo, đưa các kỹ năng truyền thông số, truyền thông chính sách, truyền thông đối thoại vào chương trình học để bắt kịp xu hướng truyền thông toàn cầu. Bên cạnh đó, cần có cơ chế pháp lý, chính sách hỗ trợ rõ ràng để các cơ quan báo chí yên tâm đổi mới, sáng tạo trong truyền thông lý luận chính trị. Hiện nay, không ít cơ quan báo chí vẫn còn tâm lý e ngại, tự kiểm duyệt khi đề cập các chủ đề chính trị “nhạy cảm”, dẫn đến sự bảo thủ, cứng nhắc trong sản phẩm báo chí. Để báo chí mạnh dạn đổi mới, cần tạo ra không gian thử nghiệm, khuyến khích sáng kiến, đánh giá đúng vai trò của truyền thông lý luận trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng.

Tóm lại, trong thời đại chuyển đổi số, báo chí không thể tiếp tục vận hành theo mô hình cũ mà cần tự tái cấu trúc để đáp ứng

yêu cầu mới của công chúng, đặc biệt là giới trẻ. Tuyên truyền lý luận chính trị không thể dừng lại ở truyền đạt đơn thuần, mà phải nâng tầm thành nghệ thuật thuyết phục, kết nối và truyền cảm hứng. Khi báo chí tìm được tiếng nói chung với thanh niên, lý luận chính trị sẽ dần trở nên gần gũi, trở thành hành trang tinh thần, kim chỉ nam cho những hành động tích cực của thanh niên trong cuộc sống.

2. Những bất cập của báo chí trong tiếp cận giới trẻ và khoảng trống truyền thông lý luận chính trị

Trong bối cảnh toàn cầu hóa và chuyển đổi số mạnh mẽ hiện nay, giới trẻ đang trở thành lực lượng chủ đạo trong việc tiếp nhận, chia sẻ và định hình thông tin. Tuy nhiên, trong công tác tuyên truyền lý luận chính trị, nhiều cơ quan báo chí chưa thích nghi kịp với những thay đổi căn bản trong cách tiếp cận thông tin của chủ thể này. Điều này dẫn đến một nghịch lý là mặc dù báo chí chính thống vẫn giữ vai trò quan trọng trong hệ thống truyền thông quốc gia, song những bất cập và khoảng trống trong việc kết nối với giới trẻ ngày càng thể hiện rõ rệt, đặc biệt là trong lĩnh vực truyền thông lý luận chính trị. Phần lớn nội dung lý luận chính trị hiện nay được truyền tải theo mô hình tuyến tính truyền thống, chủ yếu là phổ biến văn bản, nghị quyết, quan điểm thông qua các bài viết dưới dạng tuyên truyền mang tính diễn giải một chiều. Trong các ấn phẩm lý luận chính trị, không khó để bắt gặp những bài viết nặng về thuật ngữ và lý luận trừu tượng, có kết cấu cứng nhắc, thiếu hấp dẫn và gần như không tạo điều kiện để người đọc phản hồi, thảo luận. Với giới trẻ - nhóm độc giả có xu hướng

tìm kiếm thông tin qua các kênh đa phương tiện, yêu thích sự ngắn gọn, tương tác và mang tính cá nhân hóa thì phương pháp truyền thông một chiều không còn phù hợp.

Một khảo sát được Viện Nghiên cứu Truyền thông và Phát triển (RED Communication) thực hiện trên 1.000 sinh viên tại các trường đại học ở Hà Nội và Thành phố Hồ Chí Minh năm 2023 cho thấy, có khoảng 18% sinh viên thường xuyên đọc các bài viết chính trị đăng tải trên báo chí truyền thống, trong khi có hơn 75% sinh viên cho rằng họ tiếp cận thông tin xã hội, chính trị chủ yếu qua nền tảng số như YouTube, TikTok, Instagram và các diễn đàn mạng. Điều này phản ánh sự chuyển dịch rõ nét trong hành vi tiêu dùng truyền thông. Do đó, nếu báo chí không nhanh chóng thay đổi thì sẽ bị “bỏ lại phía sau” trong cuộc cạnh tranh về sức ảnh hưởng và khả năng dẫn dắt dư luận. Sự chênh lệch về cách tiếp cận giữa báo chí chính thống và nhu cầu thực tế của giới trẻ đã dẫn đến hiện tượng “khoảng cách giao tiếp thế hệ”. Ở đó, lý luận chính trị được người làm báo và các nhà hoạch định chính sách coi là nội dung quan trọng, nhưng lại không được công chúng trẻ tuổi đón nhận. Nguyên nhân của tình trạng này một phần là do cách triển khai nội dung chưa được “trẻ hóa”, chưa gắn kết với những vấn đề gần gũi, thiết thực với thanh niên. Ngoài ra, cách thể hiện nội dung lý luận chính trị cũng là một rào cản lớn. Nhiều bài viết lý luận chính trị thường sử dụng ngôn ngữ khô cứng, mang tính khẩu hiệu, thiếu các yếu tố kể chuyện, dẫn dắt cảm xúc - vốn là các kỹ thuật truyền thông hiện đại được giới trẻ ưa chuộng. Việc thiếu vắng hình ảnh minh họa, video ngắn, đồ họa trực quan,

trích dẫn sinh động... khiến người trẻ cảm thấy lý luận chính trị quá xa rời cuộc sống, không liên quan đến bản thân và khó tiếp cận. Nhiều sinh viên chia sẻ rằng, họ muốn tìm hiểu về các giá trị tư tưởng như dân chủ, pháp quyền, vai trò của nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa nhưng không tìm được tài liệu phù hợp với nhu cầu tiếp nhận hiện đại của họ.

Đáng chú ý, trong khi một số báo chí chính thống còn chậm đổi mới cách tiếp cận lý luận chính trị, thì các thế lực thù địch, phản động và lực lượng chống phá đã nhanh chóng lợi dụng các nền tảng số để phát tán nội dung xuyên tạc chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh và các chủ trương, chính sách của Đảng, Nhà nước. Chúng sử dụng các hình thức video ngắn, podcast, meme, vlog để truyền tải thông tin một cách hấp dẫn, khiến người trẻ dễ tiếp nhận và chia sẻ. Sự mất cân xứng về hình thức tiếp cận này vô hình trung đã tạo ra một không gian truyền thông, mà ở đó, tiếng nói của lý luận chính thống trở nên yếu thế, chậm nhịp hơn, thậm chí bị lấn át. Không chỉ yếu về nội dung và hình thức, không ít cơ quan báo chí còn thiếu sự tự tin và chủ động trong việc đổi mới tư duy truyền thông lý luận. Một bộ phận không nhỏ các nhà báo vẫn coi việc phổ biến chính sách, nghị quyết là nhiệm vụ hành chính chứ không phải là sứ mệnh truyền thông. Bên cạnh đó, việc chưa có cơ chế khuyến khích, hỗ trợ hoặc đánh giá rõ ràng hiệu quả của các sản phẩm truyền thông lý luận chính trị cũng khiến nhiều cơ quan báo chí chưa tích cực đầu tư nguồn lực cho lĩnh vực này. Mặt khác, tâm lý “sợ nhảy cảm”, “sợ làm sai”, “sợ bị hiểu

lệch chuẩn” vẫn tồn tại trong nhiều phòng, ban của cơ quan báo chí, dẫn đến tình trạng tự kiểm duyệt, cứng nhắc và hạn chế sáng tạo. Thực tế cho thấy, khi có sự đổi mới trong tư duy và phương pháp, truyền thông lý luận chính trị hoàn toàn có thể chạm đến trái tim độc giả, đặc biệt là những người trẻ. Chẳng hạn, loạt podcast “Trà đá chính trị” của một nhóm sinh viên kết hợp với các nhà nghiên cứu trẻ đã tạo được tiếng vang nhất định trên Spotify, với việc giải thích các khái niệm như “chủ nghĩa xã hội khoa học”, “vai trò của giai cấp công nhân”... dưới góc nhìn gần gũi, qua các câu chuyện thực tế, tình huống đời thường.

Khoảng trống trong truyền thông lý luận chính trị hiện nay không đơn thuần chỉ là sự thiếu hụt về nội dung hay kênh truyền tải, mà còn là sự khủng hoảng niềm tin ở một bộ phận giới trẻ. Nếu không nhanh chóng thay đổi, báo chí chính thống sẽ không chỉ đánh mất lực lượng độc giả trẻ, mà còn mất đi vai trò dẫn dắt, định hướng nhận thức chính trị - xã hội trong tương lai. Cần nhìn nhận rõ rằng, lý luận chính trị không thể là một bản độc thoại, mà phải trở thành một cuộc đối thoại, nơi mà báo chí đóng vai trò là “người mở lời”, người kết nối và đồng hành cùng người trẻ trong hành trình tìm hiểu, phản biện và trưởng thành.

3. Đổi mới tư duy và phương pháp truyền thông lý luận chính trị của báo chí

Trong bối cảnh chuyển đổi truyền thông mạnh mẽ dưới tác động của công nghệ số và sự thay đổi trong thói quen tiếp nhận thông tin của giới trẻ, báo chí cách mạng không thể tiếp tục tiếp cận hiệu quả với công chúng,

nhất là công chúng trẻ tuổi bằng phương pháp truyền thống. Đặc biệt, để nâng cao hiệu quả tuyên truyền lý luận chính trị trong giới trẻ, báo chí cần có một cuộc cách mạng toàn diện, không chỉ về hình thức thể hiện, mà sâu xa hơn là sự thay đổi trong tư duy truyền thông và cách định vị người trẻ như một đối tượng xã hội. Cụ thể:

Thứ nhất, cần xác định rằng giới trẻ không còn là những “đối tượng thụ động” trong quá trình tiếp nhận thông tin. Trong hệ sinh thái truyền thông hiện đại, mỗi cá nhân đều là một “nhà truyền thông nhỏ” với quyền sản xuất, chia sẻ và bình luận thông tin. Do đó, báo chí cần chuyển mạnh từ tư duy “truyền đạt một chiều” sang tư duy đối thoại, đồng kiến tạo nội dung với giới trẻ. Việc xây dựng các diễn đàn mở, các chuyên mục định kỳ như “Chính trị dễ hiểu”, “Gen Z hỏi - Chuyên gia trả lời”, hay podcast đối thoại giữa thanh niên và chuyên gia sẽ tạo không gian để lý luận chính trị trở thành vấn đề gần gũi, đời thường, khó tiếp cận. Một ví dụ tiêu biểu là chuyên mục “Chuyện chính trị mỗi ngày” của Báo Tuổi trẻ đã thu hút hàng nghìn lượt tương tác bằng cách lồng ghép kiến thức chính trị với các sự kiện đời sống được giới trẻ quan tâm.

Thứ hai, để đổi mới phương pháp truyền thông lý luận chính trị, đòi hỏi báo chí phải loại bỏ hình thức thể hiện cũ. Thay vì chỉ dựa vào bài báo in hay bài viết có dung lượng dài, các cơ quan báo chí cần mạnh dạn ứng dụng các nền tảng số để truyền tải nội dung lý luận chính trị dưới dạng video ngắn (YouTube Shorts, TikTok, Reels trên Instagram hoặc Facebook), infographic, meme chính trị

hài hước nhưng sâu sắc, hay các podcast phỏng vấn chuyên đề. Những nội dung này cần được thiết kế phù hợp với đặc điểm tiếp nhận của người trẻ - nhanh, trực quan, dễ chia sẻ và mang yếu tố cá nhân hóa.

Thứ ba, lý luận chính trị cần được nhân cách hóa, tức là gắn kết với các hình mẫu người thật, việc thật, từ đó tạo sự cộng hưởng về cảm xúc và nhận thức cho giới trẻ. Một bài báo về tinh thần tự lực, tự cường có thể bắt đầu bằng câu chuyện của một bạn trẻ khởi nghiệp thành công ở vùng sâu, vùng xa; nội dung học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh có thể được thể hiện qua hành trình thiện nguyện của sinh viên tại các điểm trường vùng cao. Những câu chuyện như vậy vừa có giá trị truyền cảm hứng, vừa giúp người trẻ thấy rằng lý luận không phải là những khẩu hiệu trừu tượng mà chính là triết lý sống, hành động cụ thể trong đời sống hằng ngày.

Bên cạnh đó, vai trò phối hợp giữa cơ quan báo chí với các tổ chức chính trị - xã hội như Đoàn Thanh niên, Hội Sinh viên, Hội Liên hiệp Thanh niên và các trường đại học cũng là yếu tố then chốt. Thực tế cho thấy, nhiều chương trình tuyên truyền lý luận chính trị đạt hiệu quả cao khi gắn với các hoạt động phong trào, mang tính thực nghiệm và cộng đồng. Chẳng hạn, chiến dịch truyền thông về học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh được lồng ghép vào các hoạt động “Mùa hè xanh”, “Tiếp sức mùa thi”, “Ngày hội sáng tạo trẻ” có khả năng truyền tải thông điệp lý luận một cách hấp dẫn, tự nhiên và hiệu quả. Bên cạnh đó, cần chú trọng vấn đề đào tạo đội ngũ nhà báo trẻ - những người

làm nhiệm vụ kết nối trực tiếp giữa tư tưởng chính trị và công chúng trẻ. Báo chí hiện đại không chỉ đòi hỏi đội ngũ nhà báo có năng lực chuyên môn và bản lĩnh chính trị, mà còn yêu cầu khả năng sử dụng thành thạo công cụ truyền thông số, có tư duy nội dung ngắn gọn - truyền cảm và kỹ năng kể chuyện lôi cuốn. Việc xây dựng đội ngũ phóng viên, biên tập viên có năng lực “kép” là điều kiện tiên quyết để đổi mới cách thức truyền thông lý luận cho giới trẻ.

Thứ tư, việc đổi mới tư duy và phương pháp truyền thông lý luận chính trị trong báo chí chỉ có thể đạt hiệu quả nếu các cơ quan báo chí được trao quyền tự chủ thực sự trong khuôn khổ pháp luật. Sự sáng tạo trong truyền thông lý luận không nên bị bó hẹp bởi tâm lý “sợ sai, sợ nhạy cảm” mà cần được khuyến khích trên nền tảng của tinh thần trách nhiệm và định hướng đúng đắn của Đảng. Cần xây dựng cơ chế giám sát, đánh giá hiệu quả truyền thông lý luận chính trị không chỉ bằng số lượng nội dung, mà còn phải bằng sự lan tỏa, mức độ tương tác và ảnh hưởng đến nhận thức, hành vi của giới trẻ. Nói cách khác, đổi mới công tác truyền thông lý luận chính trị trong báo chí là một công cuộc phức hợp, đòi hỏi sự kết hợp chặt chẽ giữa tư duy đổi mới, năng lực công nghệ, tinh thần tương tác và cơ chế hỗ trợ pháp lý. Chỉ khi hội tụ đầy đủ những yếu tố này, báo chí mới có thể hoàn thành sứ mệnh truyền thông lý luận chính trị trong bối cảnh chuyển đổi số, góp phần xây dựng thế hệ công dân trẻ có bản lĩnh chính trị vững vàng, tư duy phản biện lành mạnh và tinh thần trách nhiệm xã hội cao. ♦